

**Аналіз регуляторного впливу
проекту Положення про порядок видачі
юридичним особам ліцензій на надання банкам послуг з інкасації,
оброблення та зберігання готівки**

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання

Підготовка проекту Положення про порядок видачі юридичним особам ліцензій на надання банкам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки (далі – проект Положення) зумовлена необхідністю оптимізації процесів готівкового обігу з урахуванням сучасного світового досвіду, який передбачає можливість залучення спеціалізованих компаній (СІТ-компаній) до процесів аутсорсингу в сфері готівкового обігу, зокрема надання банкам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки.

На сьогодні залучення юридичних осіб – небанківських установ до аутсорсингу готівкового обігу поширено в міжнародній практиці. Непрофільна для банку діяльність (зокрема інкасація, оброблення готівки та її сортування і пакування, вилучення зношеної готівки, зберігання готівки, обслуговування банкоматів тощо) і відповідні непрофільні банківські ризики, пов'язані з цими операціями, передаються в управління спеціалізованим компаніям (СІТ-компаніям). Крім того, аутсорсинг дає змогу знизити рівень витрат банків за рахунок укрупнення готівкових потоків і їх концентрацію в касових центрах спеціалізованих компаній, що надзвичайно важливо в умовах фінансових криз.

Як свідчить світова практика, багато державних та комерційних установ, підприємств і компаній користуються послугами спеціалізованих компаній (СІТ-компаній), зокрема Федеральна резервна система США, Європейський центральний банк, центральні банки всіх провідних країн Європи, Азії, Африки та Америки, найбільші комерційні банки світу (Citibank, HSBC, UBS, Commerzbank, Dresdnerbank, Deutschebank, Credit Lionne, Raiffeisenbank), найбільші торговельні мережі (Walmart, Metro, Aushan, Carrefour, Ikea, Tesco та інші).

Зараз інкасацію коштів та перевезення валютних цінностей в Україні згідно із законодавством здійснюють підрозділи перевезення валютних цінностей та інкасації коштів банківських установ. Діяльність юридичних осіб щодо надання банкам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки законодавством не передбачена. У той самий час на такі види послуг є попит як з боку українських банків, так і з боку іноземних банків, які починають працювати на українському ринку і не зацікавлені у створенні власних підрозділів інкасації, але висловлюють готовність працювати зі спеціалізованими компаніями (СІТ-компаніями), що надають широкий спектр послуг.

Позитивним моментом для врегулювання зазначених питань є зацікавленість суб'єктів господарювання – юридичних осіб, які виявляють бажання працювати як такі спеціалізовані компанії (СІТ-компанії). Разом з тим на сьогодні немає нормативно-правових актів, які встановлюють механізм допуску цих суб'єктів до роботи у сфері готівкового обігу.

Проект Положення підготовлено, ураховуючи повноваження Національного банку України у сфері готівково-грошового обігу, визначені статтями 7, 33 Закону України “Про Національний банк України”, та керуючись положеннями Закону України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу”, з метою належного врегулювання вищезазначених питань.

Цей нормативно-правовий акт регламентує порядок надання юридичним особам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки і є регуляторним актом у цій сфері діяльності.

II. Визначення цілей державного регулювання

Метою розроблення проекту Положення є створення сучасного нормативно-правового акта, який регулюватиме надання юридичними особами послуг банкам з інкасації, оброблення та зберігання готівки і сприятиме максимально прозорому здійсненню ними такої діяльності в межах законодавства та нормативно-правових актів.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей з аргументацією переваг обраного способу

Для досягнення цілей державного регулювання Національний банк України в проекті Положення визначає норми, які регламентують порядок отримання юридичним особам ліцензій на право надання банкам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки.

Ураховуючи повноваження Національного банку України в сфері готівкового-грошового обігу, визначені в Законі України “Про Національний банк України”, спосіб досягнення поставлених цілей державного регулювання шляхом розроблення проекту Положення на основі законодавства України сприяє оперативному вирішенню порушеного питання і на сьогодні є оптимальним. Альтернативних способів досягнення цілей немає.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв’язання проблеми, і відповідних заходів

Досягнення цілей державного регулювання ґрунтується, зокрема на таких засадах:

1. Суб’єкти господарювання мають право вільно обирати партнерів та розпоряджатися власними коштами для досягнення поставлених цілей.

2. Формування рівноправних партнерських відносин з іншими учасниками ринку.

3. Обов’язковість для суб’єктів господарювання – юридичних осіб дотримання певних вимог, передбачених зазначеним видом діяльності.

4. Самостійність визначення суб’єктами господарювання доцільності надання банкам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки, проведення операцій від власного імені та на власний ризик.

5. Здійснення Національним банком України наглядових функцій за дотриманням юридичними особами встановлених правил з інкасації, перевезення, оброблення та зберігання готівки.

У разі затвердження Правлінням Національного банку України запропонованого для розгляду проекту Положення цей регуляторний акт буде доведено до користувачів шляхом офіційного оприлюднення у засобах масової інформації відповідно до законодавства України.

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Прийняття запропонованого регуляторного акта забезпечить виконання суб'єктами господарювання положень законодавчих актів, розмежовуючи їх діяльність, підвищить їх відповідальність та відповідальність контролюючих органів.

Ураховуючи особливості роботи суб'єктів господарювання на ринку послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки та передбачене цим проектом Положення розширення кола таких суб'єктів під час здійснення зазначених операцій, можна позитивно оцінити перспективу впровадження цього регуляторного акта.

Ризик негативного впливу зовнішніх факторів на дію цього регуляторного акта потенційно обумовлюється можливістю внесення змін до законодавчих актів України, що може призвести до необхідності внесення змін до регуляторного акта.

Проектом Положення передбачено періодичні перевірки з боку Національного банку України за дотриманням юридичними особами вимог цього регуляторного акта та інших нормативно-правових актів Національного банку України.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Надання прав юридичним особам на обслуговування готівки в межах законодавства України сприятиме розвитку суб'єктів господарювання різних форм власності, створенню рівноправного конкурентноспроможного середовища на ринку послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки, а також створенню умов для насичення готівкового ринку якісною готівкою. Водночас з метою запобігання неконтрольованим процесам на готівковому ринку контроль за додержанням вимог Положення здійснюватиметься представниками Національного банку України в областях.

Основні прогнозовані позитивні наслідки впровадження регуляторного акта такі:

1. Збільшення кількості суб'єктів господарювання, які надають послуги з інкасації, оброблення та зберігання готівки, та приведення їх діяльності у відповідність до вимог нормативно-правових актів.

2. Розширення можливості вільного волевиявлення клієнтів у виборі суб'єкта господарювання для отримання необхідних послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки тощо.

3. Зниження тарифів за надання послуг з інкасації, зменшення ціни на оброблену готівку внаслідок посилення конкуренції між учасниками ринку.

4. Після запровадження аутсорсингу в сфері готівкового обігу значну частину нинішніх витрат банків, пов'язаних із забезпеченням логістики готівкових потоків та створенням для цього умов безпеки, можна спрямувати на капіталізацію банків, що покращить умови праці та підвищить якість обслуговування клієнтів банків. На ринку готівкового обігу України з'являться нові види послуг європейської якості, які сприятимуть активізації інвестиційної діяльності.

Негативних наслідків від впровадження регуляторного акта не очікується.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії акта

Вимоги регуляторного акта діють без зазначення строку.

VIII. Визначення показників результативності акта

Основним показником відстеження результативності запропонованого регуляторного акта є кількість звернень, запитів, повідомлень, пропозицій з урахуванням практично набутого досвіду суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування, фізичних осіб, а також публікацій у засобах масової інформації з питань, що стосуються сфери поширення дії регуляторного акта і не врегульовані або недостатньо врегульовані нормами цього акта.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності акта

Відстеження результативності запропонованого регуляторного акта (у разі його прийняття) буде здійснюватися на підставі систематизації і опрацювання інформації, яка надходитиме до Національного банку України від банків, інших суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування, контролюючих органів та фізичних осіб.

Відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" Положення про порядок видачі юридичним особам ліцензій на надання банкам послуг з інкасації, оброблення та зберігання готівки є регуляторним актом, стосовно якого має послідовно здійснюватися базове, повторне і періодичне відстеження результативності.

Базове, повторне та періодичне відстеження результативності запропонованого регуляторного акта буде проведено в строки, передбачені вищезазначеним законом.

Голова
Національного банку України

В. О. Гонтарева